ומרובה בגדים [א]משוח בשמן המשחה עדיף [ב]דאילו משוח בשמן המשחה מביא פר הבא על כל המצות ואילו מרובה בגדים אין מביא משוח שעבר ומרובה בגדים [ג]מרובה בגדים עדיף דמרובה בגדים עביד עבודה [ד]ואילו משוח שעבר לאו בר עבודה הוא עבר מחמת קירויו ועבר מחמת מומו [ה]עבר מחמת קירויו עדיף דאילו האי חזי לעבודה למחר ואילו עבר מחמת מומו לא חזי לעבודה [א]איבעיא להו משוח מלחמה וסגן הי מינייהו עדיף משוח מלחמה עדיף דחזי למלחמה או דלמא סגן עדיף דחזי לעבודה ת"ש דתניא [ב]אין בין משוח מלחמה לסגן אלא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה [ו]יטמא משוח מלחמה ואל יטמא הסגן והתני׳ [ז]משוח מלחמה קודם לסגן אמר מר זוטרא [ח]לענין החיותו משוח מלחמה עדיף מאי טעמ׳ דתלו ביה רבים ולענין טומאה סגן עדיף דתניא [ג]רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר למה תקנו סגן לכהן גדול שאם אירע בו פסול הרי נכנס ומשמש תחתיו עד כאן לא פליגי אלא בכהן גדול ונזיר כי קא אזלי בהדי הדדי אבל חד חד לחודיה בר איטמויי אינון מנא הני מילי דת"ר [1]על כל נפשות מת לא יבא במה הכתוב מדבר אי ברחוקים קל וחומר הוא ומה כהן הדיוט שהוא מיטמא לקרובים אינו מיטמא לרחוקים כהן גדול שאינו מיטמא לקרובים אינו דין שאינו מיטמא לרחוקים אלא בקרובים הכתוב מדבר ולאביו הוא דאינו מיטמא הא מיטמא הוא למת מצוה

ולאמו

א) **משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים.** כלומר והא פשיטא לן דכ"ג שנמשח בשמן המשחה קודם שנגנז לגלגלת המן ומקלו של [אהרן] ושמן המשחה בימי יאשיהו ב) וכהן גדול שלא נמשח בשמן המשחה שעומד בכהונתו לאחר שנגנז שמן המשחה אפילו בבית ראשון ואין בינו לבין כהן הדיוט אלא שהוא מרובה בגדים שמשמש בח׳ בגדים בבגדי לבן ובגדי זהב וכהן הדיוט אינו משמש אלא בד׳ הא נמי פשיטא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה דמיטמא מרובה בגדים ג) ולא יטמא משוח בשמן המשחה משום דאיהו עדיף שכן מביא פר העלם על כל המצות כמו לצבור כדכתיב (ויקרא ד) ואם הכהן המשיח וגו׳ כלומר שהוא מביא קרבן על אשמתו כמו לצבור על אשמתן אבל מרובה בגדים אינו (א) דינו אלא כיחיד: **ומשוח שעבר.** כלומר קודם שנגנז שמן המשחה ואירע קרי בכ"ג ומינו אחר תחתיו ומשחוהו ואחר כך כשנטהר כ"ג חוזר לעבודתו ושני עובר לו: **ומשוח שעבר לאו בר עבודה הוא.** אלא אותו יה"כ ג) כדאמרי׳ במס׳ יומא (דף יב:) ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכ"ג ד) ולא לכהן הדיוט משום דמעלין בקודש ולא מורידין: כהן משוח מלחמה לא חזי לעבודה כדאמרינן במס׳ הוריות (יג:): **והתניא משוח מלחמה קודם לסגן.** דמשמע לכל דבר קודם לו דאיהו עדיף טפי במס׳ הוריות ה) קאי: **דתלו ביה רבים.** דעביד מלחמה בשביל רבים: **עד כאן לא פליגי.** ר׳ אליעזר ורבנן אלא בכ"ג ונזיר דקאזלי בהדדי ואשכחו מת מצוה הי מינייהו ליטמא כרישא אבל חד לחודיה כו׳: **על כל נפשות מת לא יבא.** לא בא אלא לקרובין דאי לרחוקים הרי כבר למדנו מכהן הדיוט והואיל ולא בא הכתוב ה) להזהיר על כל נפשות מת אלא משום קרובין מה ת"ל ו) לאביו לא בא אלא לומר לך לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה: ו) **ולאמו.** האמור בכהן גדול מה ת"ל:

לגזירה

מרובה בגדים ומשוח שעבר. וה"ה דמלי למינקט משוח ומשוח שעבר או מרובה בגדים ומרובה בגדים שעבר אלא רבותא נקט דאפי׳ אותו שעבר משוח מרובה בגדים עדיף ממנו הכי גרים[1] מרובה בגדים ומשוח שעבר לכאורה משמע מרובה בגדים כגון שכבר נגנז שמן המשחה והיה כ"ג מרובה בגדים ואירע בו קרי ומינו אחר תחתיו ומשחוהו ועבר יום הכפורים ושב הראשון שהוא מרובה בגדים חוזר לעבודתו והשתא יש לפנינו מרובה בגדים ומשוח שעבר ואי אפשר לומר כן דאיך נעשה זה שמשחו השני ולא משחו הראשון אלא יש לפרש כגון שיש כאן כ"ג משוח (שעבר) ואירע בו קרי ומשחו אחר תחתיו ועבד יה"כ אחד ושב המשוח הראשון חזר לעבודתו ועבד כמה שנים אחרי כן ומשוח השני עבר עבודתו[2] ובין כך ובין כך נגנז שמן המשחה וזה המשוח ראשון שחזר לעבודתו גלה עם יכניה ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים אבל משוח שעבר אינו מתמנה תחתיו כל ימי חייו של הראשון אף כי יצא בגולה משום איבה ולהכי ליכא למימר דמת המשוח דא"כ משוח שעבר יתמנה תחתיו אלא גלה ומינו מרובה בגדים תחתיו והשתא המשוח שעבר קודם למרובה בגדים בזמן שעדיין היה שמן המשחה והשתא שניהם המרובה בגדים והמשוח שעבר מרובה בגדים עדיף שעבד עבודה[3] שראוי לעבודה ואילו משוח שעבר לאו בר עבודה הוא כדאמרינן פרק קמא דיומא (דף יב:) דלכהן גדול אינו ראוי משום איבה ולא לכהן הדיוט דמעלין בקדש ולא מורידין כשמעתיה דר׳ יוסי דאמר אינו ראוי לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט: **עבר** מחמת קריו ועבר מחמת מומו. בין מום קבוע בין מום עובר מחמת קריו עדיף דחזי לעבודה למחר ומחמת מומו לא [עביד] עד שיתרפא מומו: **משוח** מלחמה וסגן הי מינייהו עדיף. כלומר כל הני פשיטא לי והא מיבעיא לי: משוח מלחמה עדיף דחזי למלחמה. שנתמנה לכך לצאת עם העם למלחמה ותלו ביה רבים: או דלמא סגן עדיף דהא חזי לעבודה פירוש ביום הכפורים שנתמנה לכך שאם יארע קרי בכ"ג שיכנס הוא תחתיו ונקרא[4] סגן נמצא כי עיקר מינויו לשמש בעבודה ועיקר מינוי משוח מלחמה למלחמה:

ת"ש דתניא אין בין משוח לסגן אלא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה יטמא משוח מלחמה. וקשה דטובא איכא בינייהו כדאיתא בשילהי בא לו (יומא עב:) בבגדים שכ"ג משמש משוח מלחמה משמש (משמע) וסגן עובד בבגדים כמו הדיוט כמו שעובד ביה"כ נמי תחת כ"ג ותו כל החמשה דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורם מצווה על הבתולה ואסור באלמנה דאינן[5] נוהגין בסגן ונוהגין במשוח מלחמה כדאמרינן בפרק בתרא דהוריות (דף יב:) מקראי ואומר הר"מ דודאי טובא מילי איכא דמשוח מלחמה חמור מסגן ותנא קולי קתני דאין קולא שנוהגת במשוח מלחמה שלא תנהוג בסגן [אלא] הך שיטמא משוח מלחמה ולא יטמא סגן והכי נמי אמרינן פרק מקום שנהגו (פסחים נה.) תנא קולי קתני: **והתניא** משוח מלחמה קודם לסגן. וקא ס"ד דקדים לכל מילי קאמר אלא[6] בקונט׳ פי׳ דידע שפיר המקשה דבהוריות (דף יג.) מתניא לענין להחיותו לפקח עליו את הגל קודם לסגן דאם[7] נפל גל על שניהם ומכל מקום פריך דאי סגן עדיף לענין טומאה הוה לן לפקח את הגל תחלה על הסגן ומשני מר זוטרא דודאי לעניין להחיותו לפקח עליו את הגל משוח מלחמה עדיף דתלו ביה רבים ולענין טומאה סגן עדיף דנתמנה לעבודה ומיהו גם בהוריות מוקי לה הש"ס לענין להחיותו כי הכא משמע דבברייתא לא נשנית בהדיא הך לענין להחיותו[8]: **למה** תקנו סגן לכ"ג. ובפרק טרף בקלפי (יומא לט.) גרסינן למה סגן מימינו פי׳ לימינו: **עד** כאן לא פליגי אלא בכ"ג ונזיר כי אזלי בהדי הדדי אבל חד חד לחודיה בני איטמויי אינון. פי׳ למת מצוה מכאן מוכח שאין לגרוס במשנתנו כפי׳ ומיטמאין למת מצוה כרישא דא"כ למה לו לדקדק בפלוגתייהו ישאל על המשנה להדיא מנלן: **מנא** הני מילי. דכהן ונזיר מיטמא למת מצוה: דתנו רבנן על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא. בכ"ג כתיב בפרשת אמור: **אי** ברחוקים ק"ו מהדיוט ומה כהן הדיוט שמיטמא לקרובים. כדכתיב קרא אינו מיטמא לרחוקים כ"ג שאינו מיטמא לקרובים כדכתיב לאביו ולאמו לא יטמא אינו דין שלא יטמא לרחוקים אלא ע"כ קרא דעל כל נפשות מת לא יבא בקרובים הכתוב מדבר ואייתר לאביו למידרש לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה וא"ת היכי מייתר לאביו והא ק"ו אין שייך לומר אם לא שנאמר הכתוב לאביו שכך מקיים הדין כ"ג שאינו מיטמא לקרובים ומנלן הא אם לא נכתב לאביו וי"ל דק"ו דקאמר לאו דוקא ואינו אלא לרווחא דמילתא כאילו היה אומר כן על כרחין דקרא על כל נפשות מת לא יבא בקרובים דאי על רחוקים בא להזהיר הרי הוא מוזהר ועומד משהיה כהן הדיוט שהוזהר על הרחוקים דאטו משנעשה כהן גדול פקעה קדושת כהן הדיוט וקדושתו להיכא אזלא אלא על כרחין על הקרובים בא להזהירו דכהן הדיוט שרי כהן אייתר לו לאביו ולאמו לדרשא לומר לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה:

ולאמו

עין משפט נר מצוה

ד א מיי׳ פ"ג מהל׳ אבל הל׳ ט ופ"ד מהל׳ כלי המקדש הל׳ יט:

ה ב מיי׳ פ"ד מהל׳ כלי המקדש הל׳ יד ופ"ט מהל׳ שגגות הל׳ י:

ו ג מיי׳ פ"ד מהל׳ כלי המקדש הל׳ יט:

ז ד מיי׳ פ"א מהל׳ עבודת יום הכפורים הלכה ג:

ח ה מיי׳ פ"ד מהל׳ כלי המקדש הל׳ יט:

ט ו מיי׳ פ"ג מהל׳ אבל הל׳ ט:

י ז ח מיי׳ פ"ד מהל׳ כלי המקדש הל׳ יט ופ"ח מהל׳ מתנות עניים הל׳ יח:

◆

פי׳ הרא"ש

מדמייתו רבנן ראיה לדבריהם ממה שאמרו חכמים תביא שאר קרבנותיה:

סליק פירקא

מרובה בגדים. לאחר (שנתנה) [שנגנז] שמן המשחה ולא יכלו לעשות אחר כדדריש פ"ק דכריתות. שמן משחת קודש יהיה זה לי זה לא אחר ולא נמשחו כהנים אלא היה משמש בח׳ בגדים. ואמרינן פ"ק דמגילה דכהן מרובה בגדים כשר לכל עבודת כ"ג כמו כהן משוח ואין ביניהם אלא פר הבא על כל המצות שמרובה בגדים מביא כשבה או שעירה כמו שאר כל אדם. וכהן משוח מביא פר. ורי"מ א) בעבודת פר העלם דבר של צבור וכתי׳ בספר ויקרא והכהן המשיח היה מקריב אותו. ואתא למי׳ שמרובה בגדים לא יקריבנו. וליתא דבת"כ מוכח דאף כהן הדיוט מקריבו. הלכך אם היו שניהם מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה יטמא מרובה בגדים ואל יטמא משוח. וא"ת היאך היו ב׳ כהנים גדולים כאחד וי"מ שאירע קרי בכ"ג שנמשח ואחר שנגנז שמן המשחה ומינו מרובה בגדים לשמש תחתיו. ולא נהירא דא"כ הל"ל כדקאמר בסמוך משוח. עדיף דחזי לעבודה. ומרובה בגדים לא חזי לעבודה לפי שהראשון חוזר לעבודתו. והשני אינו משמש בח׳ בגדים משום איבת כ"ג. ולא בד׳ בגדים דמעלין בקדש ולא מורידין. ופי׳ הר׳ משה כגון שחלה כ"ג או גלה ומינו אחר תחתיו וכיון ששימש ימים רבים בכהונה מסתמא אין מעבירין אותו אף כשישב הראשון או נתרפא דדוקא באירע קרי והשני אינו משמש אלא לפי שעה הראשון חוזר לעבודתו. **מרובה** בגדים ומשוח שעבר כגון שאירע קרי לכ"ג ומינו אחר תחתיו קודם שנגנז שמן המשחה. ומת כ"ג ומינו אחר תחתיו אחר שנגנז שמן המשחה. וזה שלא מינו משוח שעבר אפשר שהאחר ב) נתחכם ונתעלה אחר או שבא על פי מלך מנוהו כמו שמצינו שהיו עושים כמי בית שני שהיו מתמנים על פי המלך בתוספת דמים. משוח שעבר לאו

מסורת הש"ס

א) הוריות יג. [ע"ש פירש"י ותוס׳ רבינו], ב) שם, ג) [יומא לט. ע"ש סוטה מב. ע"ש], ד) [הוריות יג.], ה) [דף יג.], ו) [שייך לדף מח.],

◆

תורה אור השלם

1. וְעַל כָּל נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא: ויקרא כא יא

◆

נוסחת הריב"ן

א) ימשוח בשמן כו׳ והא נמי פשיטא כו׳ ומקלו של משה כו׳ שעמד בכהונתו: ב) ולא יטמא: ג) אותו יום בלבד: ד) משום איבה: ה) להחזיר להזהיר: ו) לאח"כ לאביו:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משוח בשמן וכו׳ אינו נידון אלא כיחיד:

◆

הגהות התוספות

1. תיבות הכי גרים נמחק ול"ל הגה"ה. 2. נ"ל מעבודתו. 3. תיבות שעבד עבודה נמחק. 4. נל"ל שהוא זה נקרא סגן. 5. נ"ל ואינו מיטמא לקרובים דאינן כו׳. 6. נ"ל אבל. 7. נ"ל אם. 8. נ"ל כהדי הך דלענין להחיותו, ועי׳ ב"ח.

◆

מוסף רש"י

למה תקנו סגן לכהן גדול. לאיזה דבר הוא ממונה ומוכן, שאם אירע בו פסול כו׳. אבל כל זמן שלא יארע בו פסול אין הסגן עושה שום עבודה בעולם (יומא לט.): כעוד שלא אירע פסול לכהן גדול אין לסגן גדולה של כלום (סוטה מב.).

◆

פי׳ הרא"ש (המשך)

בר עבודה הוא. היינו כר׳ יוסי והתם פסיק כוותיה. והוה מצי למימר מרובה בגדים ומרובה בגדים שעבר או משוח ומשוח שעבר אלא לרבותא נקט אעפ"י שזה משוח אפ"ה מרובה בגדים עדיף שראוי לעבודה. עבר מחמת קריו ועבר מחמת מומו. כגון שאירע בכ"ג מום ומינו אחר תחתיו ואירע בו קרי עבר מחמת קריו עדיף דחזי לעבודה למחר כשיטהר ואילו האי לא חזי לעבודה עד שיתרפא. וה"ה בשני כהנים הדיוטים א׳ בעל מום וא׳ בעל קרי. משוח מלחמה וסגן. מי אמרינן דמשוח מלחמה עדיף לפי שנמשח בשמן המשחה או דלמא סגן עדיף (שנתמנה) [דחזי לעבודה] והתניא משוח מלחמה קודם לסגן. פי׳ בתוספתא דהוריות מיתנייא. לענין להחיותו כגון להקדים לו מזונות או לפקח עליו את הגל משוח מלחמה עדיף דתלו ביה רבים. כל ערך המלחמה נעשה על פיו. על

א. נראה דצ"ל ויש מי"מ דלענין עבודת פר והעלם דבר של צבור מיירי דכתיב וכו׳. ב. נ"ל אפשר שהמשוח שעבר נחלה או אירע בו אונס ונתמנה אחר או שמא וכו׳.